

Změna zažitého chování

Pes je nejstarším domácím zvířetem (15 000 let), a přesto se při soužití s ním opakovaně vyskytují problémy v soužití. Pokud můžeme věřit statistikám, je problematické chování psů stále častější a závažnější.

Poruchy chování se u psů vyskytují v poslední době stále častěji

Při pohledu zpět na tu řadu let, co se intenzivně zabývám výchovou psů, zjišťuji, že majitelé mají nejen problémy s komunikací se svými svěřenci, ale že se u rodinných psů stále častěji vyskytují závažné poruchy chování. Výrazně se projevuje silný, hyperaktivní potenciál agresivity a fobie (strachové stavy) vůči prostředí.

V důsledku smyslových podnětů z prostředí podléhají psi velmi silným stresovým faktorům, které se často projevují v reaktivních (zážitkově podmíněných) poruchách chování. Tyto reaktivní poruchy chování lze často jen těžko odlišit od chorobného genetického založení nebo nesprávného podmínění psa člověkem. Než je pes podroben psychoterapii, je třeba u odborného veterináře objasnit, zda pes vykazuje chorobné symptomy. Musí být vyloučeno, že je závadné chování způsobeno tělesnými poruchami a bolestí. Agresivita, fobie nebo depresivní chování se například často vyskytuje u psů trpících akutním onemocněním kloubů, otitidou nebo cukrovkou.

Změna zakotveného chování

Psychoterapie pro psy může mít vyhlídky na úspěch pouze v případech, když majitel změní své chování vůči zvířeti. Psychoterapie se používá vždy, když pes vykazuje nežádoucí chování, které bylo „zakotveno“ chybnou výchovou nebo negativními klíčovými podněty. Aby majitel změnil nežádoucí chování svého psa, musí se nejdříve naučit chápat jeho reakce. Pes je živý tvor, který má vrozené spouštěcí mechanismy, jež vyvolávají klíčové podněty. Způsoby chování, které pes projevuje, aniž by předtím musel učinit určité zkušenosti, se nazývají instinktivní jednání. Proto je nesprávné, když majitel označuje za nenormální chování například agresivitu, lovecké chování, vyhrabávání myši a mnohé další. Pro psa je toto chování „předem naprogramované“, protože tyto mechanismy jsou vyvolávány vrozenými mechanismy. Mnoha instinktivním způsobům chování předchází apetenční jednání, která může člověk velmi dobře rozpoznat, a tak má možnost čelit očekávaným reakcím psa.

Fatální je polidšťování

Smysly jsou u psa velmi výrazně vyvinuty, takže díky skvělému sluchu a čichu reaguje podstatně rychleji než člověk. Například horní hranice slyšitelnosti u člověka se pohybuje mezi 16 000 a 20 000 Hz, zatímco u psa je to 30 000 až 40 000 Hz (podle Scheunerta a Trautmanna). I v čichových schopnostech má pes nad člověkem výraznou převahu. Hlavní příčina chybného vývoje u psů spočívá podle mého názoru ve stále pokračujícím „polidšťování“ psa a z toho plynoucí absencí žádoucí hierarchie majitele a psa. Kielská etoložka dr. Dorit Feddersen-Petersenová píše ve své knize Psi a jejich lidé: „Psi jsou s přímo neuvěřitelnou důsledností polidšťováni, a proto zásadně špatně chápáni; v důsledku toho se z nich pak musí téměř nutně vyvinout problémoví psi.“

Mládí ve skleníku

Příčina problémového chování se vyvíjí již v mládí psa, který často žije ve „skleníku“. Při procházkách toho hodně vidí, ale nesmí se s tím dostat do kontaktu. K tomu přispívá časté povinné používání vodítka prikazované zákonem a nepřátelství okolí vůči psům. Majitel je pak nucen vynaložit značnou námahu, aby psu umožnil zvládnout socializační fázi mimo obvyklé prostředí. Mállokterý majitel si je schopen uvědomit vznikající nebezpečí „vykolejení“ chování svého psa. Pes je společenský tvor, který potřebuje svůj řád a jasnou hierarchii. Při psychoterapii je nápadné, že největší část psů, které mi majitelé přivádějí, neprojevuje ochotu podřídit se při konfliktech majiteli. To potvrzují i veterinární ordinace a zkušenosti zvířecí psychologové. U mnoha psů je překvapující, že i fobie nebo agresivita se dají odstranit už po několika dnech intenzivního tréninku, jakmile majitel změní chování, které je jejich příčinou.

Konfrontační terapie

Majitelé psů si často až pozdě uvědomí, že z jeho psa se pomalu, ale jistě vyvíjí problémový pes, protože se u něj negativní chování upevňuje plíživě. Agresivní chování začíná velmi často hyperaktivitou psa, kterou majitelé často s úsměvem označují za temperament. Fobie bývají často odbývány jako „malý tik“, až se pak závadné chování posílí natolik, že se z něho stane silně rušivý faktor v soužití mezi psem a prostředím. Majitel psa se instinktivně nebo na radu cvičitele vyhýbá zapříčiňujícímu konfliktu. To je podle mého názoru nesprávné, protože to jen posiluje závadné chování psa a nic

to neřeší. Proto jsem vytvořil konfrontační terapii pro psy. Přední vědci a odborníci na psy, jako například Eberhard Trumler, prof. dr. Lorenz, dr. D. Feddersen-Petersenová, Fritz Rasch, dr. Brunner, abych uvedl alespoň některé, jsou v zásadě zajedno, že psychoterapie může být úspěšná jen tehdy, když je u narušeného psa nedotčené jeho pořadí v hierarchii ve „smečce“. Proto také v konfrontační terapii zásadně pracuji nejdříve na komunikaci mezi majitelem a jeho psem. Až když je zde vytvořen společný konsensus, mohou být začleňovány silné podněty, na které léčený pes reaguje. Záplava pojmů je přitom postupně zvyšována z minima na maximum. K tomu terapeut potřebuje mnoho pomocných prostředků, jako je například terapeutické CD pro zvukovou akustiku, pozorovací místnost s kamerou nebo zvláštní pozorovací místnost s monitorem atd. Každá psychoterapie se zaměřuje podle individuálního vzorce chování psa. U nežádoucích agresí se velmi často zpočátku pracuje se vzdáleným podnětem, jehož odstup se s postupným zlepšováním konfliktu stále zkracuje. To je neustále pod-

PSYCHOTERAPIE PŘEDPOKLÁDÁ:

- Zdravotní prohlídku u veterináře,
- Pohovor majitele s kynologickým poradcem,
- Trénink chování psa a majitele,
- Terapii v teorii i praxi v podobě následujících dnů,
- V závažných případech stacionární výcvik vedený odborníkem,
- Intenzivní terapii: 1 až 2 jednotky denně jsou příliš málo,
- Konfrontační terapii.

prováno pozitivními podněty. Negativní reakce psa jsou ihned odstraňovány pomocí podřízení. Tato metoda je pro všechny zúčastněné namáhavá, ale velmi úspěšná. Na konfrontační terapii by měl majitel psa pracovat pouze se zkušeným terapeutem, protože jen ten je schopen posoudit velmi rozmanité reakce a léčit je. Majitel psa může ve stresových situacích reagovat nesprávně. Na základě zkušeností jsou vyhlídky na nápravu závadného chování při tomto druhu psychoterapie velmi vysoké (podle vyhodnocení asi 96 %) a terapie přináší podstatné zlepšení chování rodinného psa. Pokud si majitel všimá vzorců chování psa a dodržuje naučené postupy, dá se chování zkorigovat natrvalo.

Text a foto Theodor Hessling